

Előzetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 — —
Negyedévre . . . 1 — 50 —

Hirdetések díja:
□ ezentiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben ré-
szesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyitlár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

Cirner és Lingner
Magyar-utca 2. sz. a.,
hova ugy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hírde-
tések bérmentesen
küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Egy kis „korrupció“.

Budapest, január 30.

Szép dolog a tiszta erkölcs. Tisztel-
jük és osztjuk a morális felháborodást,
ha tiszta szívből, őszinte jóakarattal fakad.
De nem tisztelhetjük a mű-meg-
botránkozást, mely komédiát űz a tisztesség
ügyével.

Magyarországon legújabbán a korrup-
ciós vádak grasszálnak. Aki bizonyos
lapokban az utolsó két hét parlamenti
eseményeiről szóló kommentárokat felü-
letesen olvasta és csak onnan szedte ér-
tesüléseit, annak igazán azt kell hinnie,
hogy Magyarországnak megvan a maga
Panamája.

Pedig mi történt tulajdonképpen?

Egy magyar főispán visszaélt a kor-
mány bizalmával és eladta egy helyi ér-
dekű vasut építési engedélyét. A szer-
ződést a kir. közjegyzővel hitelesítette.
Egy ellenzéki lap egy ködös téli estén
közölte az egész iratot és — kész a
„magyar Panama“.

Az ellenzéknek több se kellett ennél
a „szenzáció leleplezés“-nél. A kor-
mány épp abban az időben szerencsés-
en és — jó lélekkel mondhatni — köz-

megelegedésre lerázta nyakáról
a nemzeti párt vezérének „béke-ak-
ció“-ját, melyből csak a megszor-
gatott ellenzéknek lett volna haszna,
anélkül, hogy az országnak és a parla-
mentnek az igazi millenniumi béke ál-
dásai kínálkoztak volna. Az ellenzék te-
hát teljes friss dühvel neki vetette ma-
gát a „borzasztó korrupció“-nak, mely-
nek vádját a borsodi főispán esete kapcsán
újából a kormány és az egész szabadelvű
rendszer lelkiismeretére vélte háríthatni.
Egy ily eset igazi csemegét szolgáltat
az eszközeikben nem válogató kormány-
falóknak.

Ugron Gábor, kinek — melleleg
megjegyezve — magának is van viczi-
nális, mennydörögve követelte, hogy
közhivatali viselő egyének ezentul ne
kaphassanak oly vállalatra szóló enge-
délyt, mely a kormánnyal van össze-
kötöttségben.

Egy nappal ez indítvány benyújtása
után Csáky Albin gróf, a nagynevű
volt kultuszminister, határozati javas-
latot terjesztett a képviselőház elé, mely
szerint nem csak közhivatalnokok, ha-
nem országos képviselők is ki le-

gyenek zárandók ilyenmü koncessziók-
ból.

Csákynek e javaslata, mely a kor-
mány határozott kezdeménye-
zéséből indult ki és az egész ház
osztatlan helyeslésével találkozott, egy-
magában is elegendő lett volna arra,
hogy a panamális vita-csinálóknak elvegye
a méregfogát. De követte őt Dániel
kereskedelmi miniszter, ki az előkelő
állású strómannokra is kérte kiter-
jeszteni a tilalmat és megígérte, hogy
szigorú revízió alá veszi a viczinális
ügyeket.

Baross Gábor, a hírneves vas-mi-
niszter, annak idején, melegen figyel-
mébe ajánlotta a parlamentnek a helyi-
érdekű vasutak ügyét, kiemelve azoknak
közgazdasági nagy fontosságát. Azóta
országszerte nagy lendületet vett a vi-
czinális vasutak építése. És ez bizony
nincs kárára, hanem könnyen kimutat-
ható nagy hasznára az országnak. A
belföldi és nagy részben az idegen ma-
gántőke felkarolta az ügyet. (15 év óta
5400 kilométer viczinális vasut épült ki,
mely összeg tulnyomólag a Baross em-
litett beszéde után való időre esik.)

TÁRCZA.

Vizakna.

Ha volna lellem a Szászföldet és Szeben
oroszlánhoz hasonlítani, azt kellene monda-
nom Vizakna földrajzi helyzetéről, hogy az
oroszlán torkában fekszik. De a világ min-
den hasonlata kedvéért sem hamisíthatom
meg a históriát, amelynek tanúsága szerint
a mi körültekintő kedves atyáinkfiai inkább
voltak hasznos és diplomatikus háziulak,
mint haragos oroszlánok.

Alsó-Fehér vármegyének egy keskeny föld-
nyelve benyulik Szebenmegyébe. Annak a
keskeny földnyelvnek a csucsán Vizakna
képviseli a magyarságot. A szó teljes érte-
lémében olyan, mint egy előretolt redout:
beleesik a szász kultúra s a német nyelv
lövegeinek puztító tüzkörébe. De azért a
több száz éves ostromot „mosolyogva állja.“
Pedig ki nincs irva kapuja fölé a komáromi
vár híres jelmondata: nec arte, nec marte
— mégis független mutat az ellenségnek, mert
polgárainak lelke, honszerelme, kötelesség-
érzete örködik fölötté csüggedetlenül.

Erdélyi dolgokról írni, szinte mániámmá
vált, pedig nem is vagyok erdélyi. A szöke
Tisza mellől közejtük szakadva, s mint köz-
tisztviselő, politikai és társadalmi harcaik-
ban részt véve, néhány év alatt megszok-
tam köztük. A változatos szép vidék: völ-

gyek, rengetegek, égbenyuló havasok; a
történelmi emlékekkel lepett talaj, melynek
minden rögét a dicsőség s híresség ara-
nyozza meg; a nép, amely lakja: zárkózott,
komoly, okos, elzánt magyarok, — mindez
(mint a fiatal fa kérgeben bevesett név)
összeforrott velem. Innen, az ország szívé-
ből is rájuk gondolok s égő honvágyat ér-
zek otthagytott barátaim, s a szülőföldemnél
is drágább föld után . . .

Vizakna! Ez különösen is kedves városom,
de Bem tábornoknak, „Osztrólenka véres-
csillagá“-nak győzelmei óta a magyar fül-
nek mindenütt kedves és ismerős.

Alig lakja negyedfelezer ember, (talán
meg valamivel kevesebb) s ez sem mind
színmagyar, mégis olyan, mint egy sokfelől
ostromolt őrtorony, melyet derek magyar
vitézek védelmeznek.

Az ostrom maga sokféle. Szebenmegye
néha szép szóval ostromolja, s ragyogó kék
szemével epedve néz reá, mint valami sze-
relmes trubadur. Nagyon szeretné, ha ma-
gáénak mondhatná Vizaknát. Azért is, mert
sérti az ambícióját, hogy a szász kultúra
büszke metropolisának az előcsarnoka, ez a
kis város, magyar tudott maradni, holott
századokon át a kezétügyében volt. (Ez bi-
zony nem a mellett bizonyít, hogy a szász
népnek valami nagy beolvasztó ereje volna.)
Másképp Vizakna gazdag kis hely, a föld

gyomrában kimeríthetetlen sóbányák vannak,
fürdője híres, világhírű fürdővé nőheti ki
maga, olyan gyógyító ereje van. Nem esoda,
ha Szebenmegye reménytelen szerelmi aján-
latokkal ostromolja a magyarság végvárát;
de Vizakna híven ragaszkodik Alsó-Fehér
vármegyéhez, bár geográfiailag alig függ
vele össze, s bár a vármegye közönsége
többet is tehetne e derek kis város anyagi
és szellemi erejének emeléséért. No de se-
baj. A képviselőválasztások napjai rohanva
közelednek. Az ígéretek bőségszarujá majd
Vizakna fölé is kiönti a szorongattatások
ez óráiban hamar hervadó virágait. Igaz,
hogy ezeknek a kortesígéreteknek rózsá-
színű virágai elfonnyadnak egyetlen éjszakán,
de azért Vizakna élni fog tovább. Haladni,
virulni, emelkedni fog — mint demokratikus
várososhoz illik, — senkire sem támaszkodva,
a maga emberségéből.

Görbe ország biz az, ahol Vizakna épült.
Kópár dombok szegik be, amelyeknek bel-
sejében gazdag só-erek vannak. Sok helyen
az aláaknázott föld olyan, mint valami be-
omlott vakandturás.

Másutt rengő tavak képződtek, vizük ugy
telítve van sóval, hogy a beljükből dobtól só
már nem olvad el. Nem tudom, az-e az
oka, hogy a sóba tett hus sokáig eláll, de
Vizaknán az emberek nincsenek alávetve a
véntülés gyászos törvényeinek. Csak Timár

Egyik kormányt sem lehet jogosan azzal vádolni, hogy könnyelműen, vagy egyoldalú párt szempontból járt volna el a koncessziók osztogatása körül. Az engedelményesek közt többnyire köztisztelőben álló férfiak szerepelnek, kiknek önzetlen, tiszta jelleméhez a piszkos gseftelés gyanuja hozzá nem fér.

Pártpolitikai vonatkozás nélkül akaruk ezt konstatálni. Hiszen az utolsó négy év alatt 43 szabadelvű és harminczhat ellenzéki képviselő kapott koncessziót. (1894. eleje óta az arány 34:26.)

A Bánffy-kormánynak legesekélyebb oka sinesen arra, hogy a viczinális dolgok miatt talán kerülje a nyilvánosságot. Dániel miniszter az azokra vonatkozó összes ügydarabokat bármikor kész bármely képviselőnek, betekintés végett, megmutatni. Joggal hangozthatta ugyanez a miniszter az ő keddi beszédében, hogy a szerződés, melyet a borsodi főispán aláírt és amely bizony az immoralitás bélyegét hordja magán, csakis egy ember ellen bizonyít és nem aknázható ki harmadik személyek vagy a kormány ellen.

És az ellenzék azért egyre dühöng és háborog. Tökét csinál az egy esetből a kormányval, az egész szabadelvű rendszerrel szemben. A legszomorubb a dologban, hogy ennek a botrányhajhászásnak az ország adja meg az árat, mert a parlament megint csak — nem dolgozhatik.

Quousque tandem? . . . Szép dolog a tiszta erkölcs. Tiszteljük a morális felháborodást, de legyen őszinte, legyen pártatlan és ne legyen — komédia.

Károly urambátyámat emlitem itt meg, akinek hosszu szakállát vagy a dér csipte meg, vagy talán a mult század szép asszonyainak példájára . . . puderezé. Mert annyi szent, hogy fiatal szeme, ruganyos járása, dévaj jó kedve, munkabírása javakorabeli férfura vall, aki szenvedélyes virágkedvelő most is s aki egy eieven pünkösdi rózsát ma is többre becsül a napfényes, mosolygó görög szigetek valamennyi virágerdejénél.

A vizaknai sósfürdőben igyekezett testi fiatalságra szert tenni Trefort Ágost kultuszminiszter is, aki Szebenben járt, ahonnan Vizakna egy macskaugrás. De majd megjárta szegény. Egy vigyázatlan, ideges mozdulat következtében úgy elmerült a sűrű sósvizben, mint a fejsze. A megrémült urak nagy nehezen tudták kimenteni.

A vizaknai sósfürdő ma-holnap híres hely lesz. A kincstár sokat áldoz itt épületekre, sétahelyek befásítására, hűvösöget tartó fenyvesek elővarázsolására. A bányafőnököknek a fürdő jó híreinek emelése körül kiváló érdemei vannak.

A szebeni polgárok és katonatisztek se-regestől jönnek át nyáron a kellemes helyre. Vidáman eltöltenek a fürdőben egy hosszu nyári délutánt s az estéli vonattal tíz perc alatt viszontláthatják Szebent, mely száz meg száz világos ablakszemével barátságosan hívja haza őket.

Ha a magyar ember meg tudná becsülni

ő császári és királyi apostoli Felsege Löwenhaupti Cordier József ezredesnek, a 82. számú, Schönfeld báró nevét viselő gyalogezred parancsnokának, saját kérelmére a nyugállományba helyezését legkegyelmesebben elrendelni és neki ez alkalomból a vezérőrnagyi jellegzet ad honores és a 3. oszt. vaskorona-rendet — mindkettőt a díj elengedésével — adományozni megtörtént.

Alsófehérvármegye főispánja Balogh Ferenczet központi irnokká, Gajzágó Lászlót központi díjnokká nevezte ki.

A m. kir. belügyminiszter január hó 21-én 106.871/1895. szám alatt a balázstalvi román kaszinó alapszabályait azon módosítással hagyta helyben, hogy a 22. §-ban említett pénzbírságra vonatkozó határozmány, mint törvényes jogalappal nem bíró intézkedés, érvénytelen.

A megyei bizottsági pótválasztásokról.

(—) Január 27-én vármegyénk hazafias közönsége újra megmérkőzött a választási urnáknál a nemzetiségi korifeusokkal és az ezek által vezényelt román választó polgárokkal.

Az eredmények szerint — melyeket mult számunkban is jeleztünk — a 27-iki választások részben a megye hazafias közönségének győzelmével végződött. Sikertült a megye békejét, haladását ohajtó polgároknak a magyarigeni és vizaknai kerületekben a tulzó nemzetiségeiket kiszorítani és bizottsági tagokká oly egyéneket beválasztani, kik komoly igyekezettel csakis a megye és lakosságának javát ohajtják.

Győzelmünk feletti örömmünkbe azonban ürömecepp is vegyül, mert elvesztettünk egy kerületet, melyben csak egy kis kötelelenségérzettel, egy kis hazafias lelkesültséggel szintén győzhettünk volna.

E kerület: Zalathna.

Meglepetve értesültünk, hogy akad e kerületben tizenhét magyar választó, ki tartózkodott a szavazástól és ezzel lehetővé tette, hogy a nemzetiségiek által portált jelöltek 6—10 szavazattal győzzenek.

Majdnem hihetetlen előttünk, hogy ily esetben, midőn a magyar állameszme és megyebeli helyzetünk követeli, éppen Zalathnán, ez exponált helyen, akad 17 magyar szavazó, ki tartózkodik a szavazástól és egyéni érdekeket, vagy kicsinyes helyi nehezteletéket, surlódásokat előtérbe tolvá, közönyösen bukni engedi a hazafias eszmét és tért nyit a megye jólétét, egyetértését és haladását veszélyeztető érdekek bejutásának.

Ezt valóban nem vártuk Zalathna hazafias közönségétől, és kérjük a nem szavazó 17 urat: ha majd tapasztalni fogják, hogy a laczfalusi pap által importált szinpadí pózok, nagyhangú frázisok a megye közgyűléstermébe is éppen a Zalathnán választott képviselők által becsempészettek; ha látni fogják, hogy a közgyűlés terme a meddő nemzetiségi vitáktól visszhangzani fog: nem fognak-e lelkiismereti furdalást érezni, hogy ennek okai ők voltak?

De hagyjuk e szomorú képet és vessünk tekintetet a választások általános menetére.

Az őszi campagnehoz hasonlóan, a nemzetiségiek teljesen szervezeten, kész csatatervvel vettek részt a küzdelemben. Mint a multkor, felhasználtak minden eszközt, hogy jelöltjeiket bejuttathassák a megye házába; hogy mily elkeseredetten küzdöttek ellenünk, hogy a méltányosságnak még legkisebb mérvét sem alkalmazták, igazolja pl. az, hogy midőn kérték a befolyásos románokat, hogy Balázsfalván egyetlen magyar jelöltet, egy általános ismert és tisztelt nagytehetségű, kiváló közhivatalnokot, a község régi lakosát vegyék fel a jó béke kedvéért, e kérést elutasították. A korteskedésnek intenzív voltáról tesz tanubizonyosságot, hogy a választókat 18 fokos hidegben 35—40 kilométernyi távolságról hozták szavazni, gondoskodva a

az erdélyi fürdőket, micsoda derék inváziót lehetne rendezni Vizaknára! A szebeniekkel érintkezve, talán jobban megértén egymást a magyar és a szász s a vidék úgy tele volna magyar szóval, mint a cseresznyefa ága a cseresznye ropogós, friss, édes, vérpiros szemével . . . Erre a cseresznyére óvakodnának rászállani a dákóromán politika fekete seregélyei. Mert nem csemege az nekik: halálos mérég . . .

De nem a fürdőjéért írok én Vizaknáról a Budapesti Hirlap olvasóinak. Sósfürdője, sóbányája más vidéknek is van, de azért a só nem óvja meg annyira a nép lelkét az erkölcsi romlástól, a civilizáció kinövésaitól, a század bűneitől, mint ahogy megvédte a vizaknaiak társadalmát és közéletét. Tréfán kívül, mintha a tulságos sok sónak köszönnék ezt a vizaknaiak. A sónak, mely a bölcseségnek, az egyszerűségnek, az épségnek és egészségnek jelképe.

Hogy e városkában józanok, takarékosak az emberek, az nem csoda. Hisz Erdélyben vagyunk. Valahány erdélyi várost ismertem, mindenütt így volt. Ami Vizaknának a jellemző sajátága, színe, az a közigazgatása. Nem mintha jobb volna más erdélyi városok közigazgatásánál, nem mintha szigorubb volna ott a rend; hanem mert patriarkálisabb valamennyinél. Patriarkális, szinte bibliai. Tudom, hogy a modern közigazgatás mesterei gunyosan mosolyognak erre. A pat-

riarkális alatt ők nagyon rossz közigazgatást értenek. Régi bűnök ügyes takargatását, ősi lustaság uralkodását, rendnek, törvénynek, szabályoknak szenvedélyes megvetését. Szóval azt a régi, more patrio közigazgatást értik alatta, mikor az volt a rendszer, hogy senki se dolgozzék — mogyorófa pácán kívül!

Ma szisztémák, elvek, szigorú nézetek uralkodnak a közigazgatás világában. Mint a toronyóra szerkezetében minden keréknek, minden rugónak, minden erőnek ki van szabva a maga pályája, meg van határozva szerepe: úgy a modern közigazgatásban is meg van a helye és hivatása minden embernek. Ezt a hatáskörök pontos megállapításának hívják.

Ezenfelül, a század irányának hódolva, határtalan bizalmatlanság szelleme lebeg a modern közigazgatáson. A szentírás elvével ellentétben, ez a közigazgatás minden emberről fölteszi a rosszat, — még akkor is, ha az ellenkezőről megbizonyosodott. Az ősi szkepszis e megnyilatkozását „ellenőrzés”-nek hívják.

A tisztviselő minden lépését megügyyeli ez az ezerszemű szörnyeteg; még gondolatát és álmát is meglopja az istenadta fehér rabszolgának, ha teheti.

Nos hát, a leselkedésnek, a sűrű vizgálat-tartásnak, a gyanakodásnak s a hivatalos kémkedésnek ez az egész rendszere sok

választónak testi és lelki épségéről pálinkával, Lukáciu-izü nótákkal.

A megválasztottak névjegyzéke utbaigazítást ad arra nézve is, hogy a választási akció honnan eredt. A vingárdi kerület boldogítva lett egy csomó balászfalvi theologiai és gimnáziumi tanárral; be lettek választva ezek és kibuktatva az e kerület lakó szászok intelligens jelöltjei, saját papjaik, kik nemzetiségük és hitsorsosaik sorsát leginkább ismerve, közöttük élve, a nép valódi képviselői lehetnek volna szász polgártársaink közt, és ezek kisebbségben maradtak saját kerületükben a soha nem látott, nem ismert balászfalvi urakkal szemben.

Hogy a választási tervet hol főzték, honét vezették az egész küzdelmet és mily elfogultan a megyét lakó többi nemzetiségekkel szemben, azt hisszük, — a vingárdi választás eredménye után — külön kommentálni nem kell.

És itt elismeréssel kell megemlékeznünk szász polgártársainkról; ők kerületeikben — nagyon helyesen — saját papjaikat jelölték, mert azon helyes elvből indultak ki, hogy érdekeiket a megyén legjobban képviselendik saját véreik és községbelieik. És kiállottak jelöltjeik mellett hűséggel, tisztességgel, respektálták a törvény intézkedéseit, nem korteskedtek jelszavakkal, ámitó frázisokkal, és ha ennek dacára nem győztek, nem rajtuk mult, hanem az elámitott, fanatizált tömegen.

Dicséret illeti őket férfias maguktartásért és elismerés, de a lefolyt választás legyen reájuk nézve is intó példa, hogy tartsanak velünk össze, védjék az elölámitó áramlattal szemben nemzetiségüket, befolyásukat hazafias szellemben, mert a nemzetiségi mozgalomnak nevezett moloch már reájuk is kivetette hálóját és őket, minket és mindazokat, kik nem oláhoknak nevezzük magunkat, elnyelni, megsemmisíteni akar, ahelyett hogy — amint mi akarjuk és amire munkálunk — békés fejlődésben s egymás iránti

tisztviselőt visszatartat a bün útján, tehát hasznos és szükséges. S mint a düledező házat, nem egy város közigazgatását ennek a szisztémának építőállványai és fagerendái támogatják meg, mert a maga erejéből fennállani nem tudna.

Hát hiszen Vizaknán is van modern rend, de igazi magyar becsületesség, az aztán nagyon sok van. S ennek a nagy becsületességnek meg van az az érdeme, hogy az ezerszemű ellenörzés csak észreveszi és napfényre hozza, de elő nem idézi, mert attól teljesen független.

Volt olyan idő, mikor az ellenörzés nem volt olyan éber, mint most, de Vizaknán akkor is paradicsomi állapotok uralkodtak.

Szócs József polgármester és a tekintetes tanács szerető atyja a városnak, nem parancsoló ura. Neki köszöni Vizakna első sorban, hogy a régi magyar világ egyszerűségének és szinarany becsületességének törvénye uralkodik benne ma is, mintha Magyarország sebesen rohanó és sebesen romló közléte mögött száz esztendővel elmaradt volna.

A régi jó táblabíróvilág romantikájára akad itt az ember. Nem mintha a tisztikar fiatal, ambíciózus tagjai (Ambrus Károly városi tanácsos) nem járnának a felvilágosodottság útján; de azért, mert ő reájuk is rájuk ragadt az öreg jószívű, régimódos, törzökös magyarsága.

Egyebekben is különös hely Vizakna. A

rokonszenyvel munkálkodjunk hazánk közjaván.

Tultermelés határozati javaslatokban.

Budapest, 1896. jan. 29.

A belügyminiszteri költségvetésnek a főispánokról szóló cziménél a képviselőházban napok óta, mint a záporosó, szakadatlanul hull a sok határozati javaslat, melyek majdnem kizárólag az ország magasabb és legmagasabb értelmiségéhez tartozó társadalmi osztály stigmatizálásával foglalkoznak. Ugron javaslatára következett Bartha határozati javaslat, végre ismét gr. Csáky Albiné. Ezután zavart összekuszáltságban következtek Pázmándy, Herman, Makkfalvy, Holló, Várady és tutti quanti határozati javaslatai, melyek kevés szóban és indokolás nélkül pálcát törtek egész társadalmi osztályok és testületek felett, melyeknek érintetlen tekintélyét soha sem lenne szabad, és a magyar állam konszolidálásának veszélyeztetése nélkül nem is lehet a pártszenvédegy tárgyává tenni.

A betérjesztett határozati javaslatok bonczolása és elemzése nem vezetne más eredményhez, mint annak felismeréséhez, hogy a különböző pártok az uralkodó párt fejtegetésén izzó szent szitani törekszenek és a végrehajtó közegeket a lakosság előtt diszkreditálni iparkodnak. A „Pester Correspondenz“ konstatálja, hogy a határozati javaslatok egynemelyikénél már nem a törvényhozó testületek tagjairól és nem a főispánokról van szó, hanem, hogy az ország választott és kinevezett megyei hivatalnokai diffamáló módon stigmatizáltak ugyan, a mint az példa nélkül áll az összes civilizált országok történetében. És midőn még hozzá tesszük, hogy gróf Apponyi Albert pártja és ennek nemes vezére maga a legékebb szavu szószóelőja az ország kinevezett hivatalnoki karát stigmatizáló határozati javaslatnak, ezzel eléggé jellemeztük a

helyzetet. Hogy gróf Apponyi Albert tanácsot ült önmagával mielőtt szavát felemelte az ország hivatalnokai ellen, azt bátrak vagyunk komolyan kétségbe vonni és szívesebben megengedjük, hogy számos tévedéseire ismét egy új tévedést halmozott, amelyek eddig oly végzetesek lettek rá nézve. De ha az Apponyi-fele politika és az ő államférfiúi képességének üressége és semmisége mellett újabb bizonyítékra lett volna szükség, mostani eljárásának az államférfiúi hivatottság legutolsó felesillamlását is ki kelle oltania.

Gróf Apponyi oppozíciója elérhetett a kinszenvedések utolsó stációjához. A tartalom nélküli való nemzeti enyelgés nem fog többé, párttaktikai manőverek nem ígérnek sikert. A közigazgatás államosítása körül félig, az egyházpolitikai javaslatok alkalmával egészen dezavualta magát a nemes gróf és elvesztette politikai hitelét. Az ország felismeri, hogy a gróf pompás szónoki tehetsége soha sem fog az egész nemzet szolgálatába lépni s hogy csak azért beszélt, hogy opponáljon, és csak azért opponált, hogy szónoki tehetségét teljes világításban mutassa be.

A belügyminiszterium költségvetésének tárgyalásából zavart akartak csinálni a Bánffy-kabinetcnek. Az pedig megerősödve és megacézolva került ki a különböző ügyekből. Az istenbéke minden floskulusaival és csillóságával eléggé kiemelte báró Bánffy preponderanciáját és Apponyi eljárását igazi értékeben mutatta be. A főispánok felett folyt vita megérlette és megacézolta a kabinet komolyságát és felelősségérzetét. Ez a kabinet teljes-tökéletes tudatával bir nagy feladatainak s becsületes eszközökkel és becsületes törekvéssel meg fogja oldani a feladatokat, melyeket maga elé tűzött, és teljesíti a köteleességeket, melyeknek teljesítését a korona és az ország elvárja. Egyenlőtlen az a helyzet, melybe a parlamenti pártvezérek jutottak. Br. Bánffynak programot kell teljesítenie s ténye-

rendörkapitánya magas theologiai és filozófiai műveltséggel bir. Hol van még egy másik ilyen rendörkapitány? S mint afféle javaskegyel góbé, tele van szellemes vidámsággal. Pedig hát orvosnak lenni, elég szomorú foglalkozás. A városi orvos talán a Mária Terézia híres testőrségéből szakadt ide, olyan szép szál legény. A polgármester fia, bölcsészettudor, okleveles tanár. Oláh költők szívhezszóló, gyönyörűsége verseit fordítja magyarra, holott az apja sokat bajlódik a gomba módra szaporodó oláhsággal és sok borsot törnek az egymás orra alá, — a Beksics által megénekelt „fajok harcá“-ban: — a polgármester, meg a halkán beszivárgó oláhság vezetői.

S mert, egy régi kormányzati elv szerint, a föld alól is teremteni kell ellenzéket, ha nincs: a fentebb említett örök ifju Timár Károly urambátyámat beválasztották maguk közé a tanácsba, a tagadás, a józan akadémikuskodás, szóval a kritika örökös szellemek . . .

Ha hozzá veszem még, hogy Bak Endre, római katolikus esperes, történész és régiségbuvár, a Ferencz József rend lovagja, a református s a görög egyházakkal mélységes békében él, s hogy ennél fogva Vizaknára az egyházpolitikai harcok keserűségének és félreértéseinek egyetlen hulláma sem juthatott el: akkor, azt hiszem, hű képet rajzoltam arról a kis fészekről, melynek megtartása

és megerősítése magyar nemzeti érdek, mert az oláh és szász nyelvhatárok mentén fekszik, s mert a magyarság eme előretolt csillagsánczának eleste keserűen bosszulná meg magát.

Bizony csodálatos hely Vizakna. Még csodák is történnek benne. Vagy nem csoda volt-e, mikor néhány évvel ezelőtt, egy felhőszakadás után, napfényre kerültek a 1848—49-ben ott elesett vitéz honvédek tetemei?

A régi tárnába dobálták be holttestüket, a kik nemzetünkért hősi halált haltak. Negyven évnél tovább aludtak ott a halál örökös álmát, s egyszer csak előkerültek újra. A só megóvta halandó részüket a pusztulástól, a mint megőrizte halhatatlan emléküket a történelem. Épen kerültek vissza, egyenruhástól s még talán azzal az utolsó arckifejezéssel, melylyel a haza szabadságáért elesetek hősileg.

A nemzedék, mely a nemzet multját könynyen felejtí, mit érezhetett akkor, mikor régi dicsőségünk hősei visszajöttek tanuságot tenni a halottak országából? . . .

Eltemették őket az édes anyaföldbe s féljük emlékoszlopot emelt a kegyelet.

Most ott alusznak, Vizakna város határában, sirjukról soha sem fogy el a koszoru s a virág . . . Ezt az egy szál virágot, a szendergő hősök lábaihoz, ime, én is leteszem . . .

(B. H.)

Werner Gyula dr.

ket, bevégzett cselekedeteket beszéltet kormányzati komolysága mellett. A frázis-csöplök azonban a Ház másik oldalán szavakat szolgáltatnak, csak szavakat, s üres fecsegésükkel utjában állnak a kormány mindegyik akciójának, csak hogy meghosszabbítsák a napokat, melyek törvényhozói működésüknek száma vannak. A könnyebbik helyzet az ellenzéké, amely mit sem tud alkotni és csak akadály. A miniszterelnök vas és szivós akaratának itt egészen kivételes módon fog kelleni érvényesülnie.

A nemzetiségi sajtóból.

— A válság hátása alatt. —

(E.) A „Tribuna“ okozta válság még mindig tart, sőt, ha hihetünk az oláhországi lapoknak, végzetes is lehet az erdélyi agitátorokra, mert a liga határozatilag kimondta, hogy többé az erdélyrészi akciókat erkölcsi és anyagi támogatásban részesíteni nem fogja.

Ha ez bekövetkezik, nemsokára látni fogjuk, mint csendesül el lassanként a mesterségesen szított zaj és mint tűnnek el — jobb időket várva — az alaptalan vádak gyártó és azokat hangoztató népboldogító „martirok“.

De addig is a tulzó erdélyi oláh sajtó lázas figyelemmel kíséri a bukaresti és nagyszabeni dolgokat és hogy olvasóinak érdeklődését ebben tartsa, míg a „Tribuna“ válsága és így saját jövőjének kérdése is eldőlt, más tárgyat keres magának, melyen rágódva, minket támadhat, és legszívesebben időzik a neki oly háládatos tanúgnél.

Belekapaszkodott az iskolák, tanítók és menedékházakról szóló intézményeinkbe és mint „rettentes magyarosító“ eszközöket tünteti fel, — most meg a tanügyet intéző köröket támadja.

Szathmáry György miniszteri tanácsos az első, kinek az a szerencse jut osztályrészéül, hogy a nemzetiségi sajtó vele foglalkozzék; természetesen a közoktatásügy ezen oszlopos tagját is mint egyik leghatalmasabb magyarosítót mutatja be, a népoktatás ügyéről írt korszakalkotó művét pedig, mint a nemzetiségi kulturát elnyomó dolgozatot, elítéli, kárhoztatja.

Szathmáry művéből akarja e sajtó — mesterséges módon — a magyarosítás vádját kiolvasni; kifogásolja, hogy a felekezeti iskolákban a magyar nyelv kötelező tantárgyul behozatott, és egyik organumuk szerint: „Mi más célja lehet a Szathmáry művében is hangoztatott azon elvnek, hogy a népiskolákban egy „idegen“ nyelv tanításának kötelezettsége behozatott, mint az: kivekötetni nemzetiségéből a román!“

Ime, az elfogultságnak netovábbja! E sajtó szerint, itt, Magyarországon, e magyar vérrrel szerzett földön, a magyar nyelv „idegen“, annak tanítása ellen kézzel-lábbal, tisztességes és tisztességtelen eszközökkel működni kell. És a magyar nyelv tanítása elleni támadás mily felületes, mennyi gyűlölet, rosszakarát rí ki belőle?!

Nem rég, a lefolyt őszzel tartott egyik megyei közgyűlésen épp a nemzetiségi tulzott aspirációk egyik vezérszónoka támadta a megye hazafias közönségét, hogy a nemzetiségek és különösen a román nemzetiséggel szemben türelmetlen, mert még a megye tisztikarába sem fogadja be a román(?) és most épp ezen körök által sugalmazott sajtó ellenzi a magyar nyelv tanítását. De hogy egyeztetheti e két tételt? mert ha a gyer-

mek nem tanul magyarul, nem sajátítja el az állam hivatalos nyelvét, s természetesen közszolgálatot sem vállalhat, más oldalról pedig támad, hogy a román ifjunak a közszolgálat terén hely nem adatik; egyfelől tehát kiküszöbölése a magyar nyelvnek, más oldalon a román ifjuság kirekesztésének vádja; de hiszen aki nem tud magyarul, az itt — nálunk Magyarországon — közügyet nem is szolgálhat, és mégis ellenzi a magyar nyelv tanítását, azt elvetendőnek tartja, de azért követeli a magyarul nem tudó román ifju részesítését a közélet szolgálatában.

Vagy koczodálja e sajtó az állam hivatalos nyelvének tanítását a népiskolákban és ekkor méltán megvárhatja a román ifjuság részvételét a közügyekben.

Vagy ellenzi azt, és ekkor lemond alaptalan vádjának feszegetéséről, az ifjak mellőzéséről, mert így ellentétbe jön maga-magával és csak nyilvánvalóvá teszi, hogy összes vádjai felületesek, abszurdok.

* * *

Az „Unirea“ hű szövetségesnek bizonyul; midőn a néppárt megalakult, örmrepe-ső szívvel sietett e pártnak szövetségét felajánlani és érdekközösséget fedezvén fel közte és a néppárt programja között, kész örömmel határozta el, hogy a pártot tevékenységében pártolni és céljai elérésében támogatni fogja. Most pedig idejét látta e pártnak védelmére is kelni és magát a szövetséges czimére méltóvá tenni.

Legujabb számának vezérezikében a miniszterelnöknek Apponyi ajánlatára tett válaszával foglalkozik, és mivel a miniszterelnök férfias és határozott válaszában a néppárt eddigi működését elítélte, roppant haragra lobbant, hogy szövetséges társát Bánffy bántani merje és tehetetlen düheben előbb Bánffy, majd Sréter képviselő személyének ront és a szabadelvű pártot teremti le, annak tulajdonit minden rosszat. Gunyolta már az „Unirea“ Bánffy sátrának, szolnok-dobokai basának, most meg Dalai Lámának nevezte el. Sréter képviselőt pedig, legenyhébb kifejezésével, „rabiatuș szabadelvűnek“ mondja, és teszi ezt mind azért, mert Bánffy és Sréter a néppárt ellen felszólalni mertek.

Az „Unirea“, mint hű szövetséges, megtette kötelességét, harczmodorában elsajátította a néppárt modorát, válogatott kifejezései azonosak a néppárt organumainak kifejezéseivel, és indokai épp oly „alaposak“, mint ezé.

Támadásával megelégedhetik, segítségének és támadásának a néppárt bizonyára tapsolni és a szövetséges társnak örvendeni fog.

A „néppárt“ pedig — ezen legujabban alakult politikai pártunk — büszke lehet szövetségeseire; de ha már azon elvből indult ki, hogy a cél szentesíti az eszközt és szívesen fogad bármely támogatást, jöjjön az bár oly helyről is, hol államiságunk, magyarságunk és legszentebb jogaink eltiprásán nyíltan is, orozva is dolgoznak; később, ha talán ezen szövetségesei támogatásában maga is felismerendi azon veszélyt, melyet hazánkra hoz és maga is megdöbben: ne okozzon mást, hanem vessen magára, ki maga sietett a nemzetiségeket szövetségeseinek felkérni, hogy ezek fegyvereivel is küzdhessen a szabadelvűség ellen. És ha aztán e „hű szövetségesek“ majd magyarságunkban is kárt fognak tenni, az ütött sebben ott fog diszteni a néppárt gyilkosa is.

* * *

A nemzetiségi sajtónak épp e válságos idejében jelent meg Párisban egy francia mű, mely mintegy a „Tribuna“ és matadorjai viszályának hátterét szolgál és az ellenünk Urechia által felültetett francia sajtóban is igazolni van hivatva azt, hogy a különösen itt Erdélyben keletkezett nemzetiségi hajsza mind egyéni érdekekre, egyéni hiúságokra vezethető vissza és hogy az egész nemzetiségi komédiának reális alapja nincs.

Chélaré Raoul francia hírlapíró az, ki „Az ezredéves Magyarország“ cz. művében a nemzetiségi mozgalmaknak is külön fejezetet szentelt és mint hazánk viszonyainak alapos ismerője, az itteni mozgalmakat való értékükre redukálja, éles elmevel bonczolgatva az egyes Urechia izű frázisokat. Egyik leginkább hangoztatott követelményük, a nemzetiségi törvényről a következőket mondja:

„Mindig azzal vádolják a magyarokat, hogy ennek a törvénynek a cikkelyeit nem hajtják végre. A dolog így áll: Annak idején, a szabadság első lázában szavazták meg a kamarák ezt a törvényt. Így történt, hogy ha szóról-szóra hajtának végre, valóságos Babel lenne Magyarországban a nyelvek nagy zürzavarába veszne bele minden kezservesen szerzett haladás. Milyen volna az, ha a párisi miniszteriumok, hogy minden vidéki sovinizmusnak eleget tegyenek, provençalul leveleznének Marseilleel, bretonul Bresttel, basqueul Bayonneal, auvergnatul Clermont-Ferranddal és olaszul Nizzával. Éppen ilyen az, amit a nemzetiségek kívánnak Magyarországon.“

Ékesen szóló statisztikai adatokkal igazolja a külföld előtt, hogy mennyire hamis az erőszakos magyarosítás vádja. A nemzetiségi kérdés jövőjéről pedig így nyilatkozik azon illusztris író:

„Miután néhányszor fölűti még a fejét, végre el fog enyészni egészen, mint a víz a tengerparti fővényben. A magyarok ki akarják egészíteni s elsőrangúvá tenni civilizációjukat: ebből áll az ő magyarosításuk.“

Urechia, e nagy reklám-mester, szemfényvesztők módjára óhajtotta a külföldi sajtót elámitani és ellenünk befolyásolni; ámitásainak eredménye a brüsszeli kudarcz lett. Mi, bizva igazságunkban, a külföld előtt nem ütöttük a nagy dobót, mert tudtuk, hogy az alapigazságnak végre is győznie kell és Urechia ámitásaival, mint minden felületes reklámhős, nyom nélkül eltűnend.

Nyugodtan vártuk, míg a külföld maga saját tapasztalatai alapján rá jön igazságunkra és elítélendi a szemfényvesztők munkáját.

És ime, várakozásainkban nem csalatkozunk, megjelent hazánkról az első komoly alapos mű és ez nekünk ad igazat. Az első fecske itt van ... és jönni fog még több is.

Egy év története.

(A nagyenyedi Ö. T. E. által f. évi jan. hó 26-án tartott közgyűlésen felolvasta Székelyhídy Ödön e. titkár.)

Testületünk megalakulásától számított 22-ik, ujjaalakulásának 2-ik évét töltötte be a humanizmus nehéz, de lélekemelő szolgálatában; lelkes csapatunk minden egyes tagja önkéntesen, polgártársaink biztonsága érdekében s mindnyájunk előtt oly magasztos kötelme teljesítésében nem kevesebb lelkesedéssel törekedett az idén is, mint a mult években.

Államok és nemzetek életében századokról beszél a történelem; ha szeretett váro-

sunkban együletünk fennállása 23-ik évét tölté be, e nemes város áldozatkész egyes polgárai s azok összességének válik legfőbb dicsőségére; mert városunk érdekében tett szolgálatunk eredmény nélküli lett volna, ha anyagi támogatásban a kellő mértékben nem részesül. Hogy vajjon ez anyagi támogatást kiérdemeltük-e, működésünkről szóló jelentésemet teljes öntudattal bocsátom a t. közgyűlés elé, mert úgy gondolom, hogy csekély erőnkkel elvállalt magasztos kötelezettségünk teljesítését a körülményekhez képest legelső feladatunknak ismertük. Mozgalmas esztendőnek nevezhetjük testületünkre nézve az 1895-ik évet, melynek tartamán át sok nevezetes történet együletünkben.

Ha van esemény, mely fontos és különösen kiemelkedő jelentőséggel bír, úgy bizonyára együletünk legkiemelkedőbb eseményei közé sorolható ő cs. és kir. fenségének József főhercegnek, az országos tüzoltó szövetség védnökének városunkban való látogatása, mely alkalommal ő fensége a főparancsnok vezérlete alatt kivonult tüzoltói díszszakasz tisztjeit és a főparancsnok jelentéseit kegyesen fogadni és együletünket elismerő szavaira méltatni kegyeskedett. Nevezetes esemény megint az országos kongresszuson való részvételünk, mely részvétellel megmutatta együletünk, hogy az ország tüzoltói együleteivel versenyképes. E kongresszuson együletünk a főparancsnok elnökölte alatt három parancsnoksági tag, öt őrpáncsnok és hét tüzoltóval képviseltette magát, kik átértve nemes hivatásukat, teljesen megfeleltek a várakozásnak, résztvettek a szivattyu- és mászó-versenyen, ügyes és gyakorlott képességükkel diszoklevelet érdemelték ki. E helyen nem mulasztatom el kiemelni Papp János oszt. parancsnok ur tevékenységét, ki odaadó, fáradságot nem ismerő buzgalommal tanította a kis csapatot a verseny teendőire, kitartásával segítette elő versenyképességüket.

Jelentőségteljes eseményt képez testületünkre nézve ez évben egy tolólétra és egy kétkerekű feckendőnek beszerzése, mely beszerzéssel szertárunk gyarapítása egyelőre befejezettnek mondható.

E két és nevezetes szerek beszerzési árához együleti pénztárunkon kívül városunk közpénztára is szives volt hozzájárulni, mely hozzájárulás nélkül talán a mai napig is hiányos volna szertárunk s így az együletünknek szolgált nemes ügy nevében köszönetet mondunk városunk közönségének és a városi hatóság fejének, ki mindig meleg érdeklődéssel viseltetett együletünk iránt. Gyarapodott együleti szertárunk e két fennemlített szerezésen kívül öt kis Lakatos-féle kézi feckendővel és 10 kézi vízfordó vederral is.

Nem pusztán udvarias szokásból, hanem őszinte, igaz érzelmeink és jó kíváncsiaink tolmácsolása szempontjából tisztelgett együletünk, zenekarával élén, városunk szeretett és közkedveltségnek örvendő polgármesterénél és főparancsnokunknál névnapjuk alkalmából; mindkét helyett a legszívélyesebben fogadtatván, biztositást nyertünk humánus intézményünk meleg pártfogásáról.

Testületünk személyes ügyeit illetőleg kell felemlítenem, hogy együleti működő tagjai között semmi nevezetesebb változás nem volt ez év folytán, csak egy haláleset történt Ilyés János öreg rendfentartó elhalálozásával; de igen nagy örömmel s ezúttal köszönettel kell megemlékezni Török Bertalan megyei főjegyző s együletünk egyik derék és buzgó Maecenásáról, ki a mult köz-

gyűlés befejezése alkalmából együletünk alapító tagjai sorába belépett, azonnal lefizetve 50 frt alapító tagsági díját is. Sajnálatlaltal kell itt konstatalnunk, hogy a pártoló tagsági díjak, melyek pedig költségvetésünknek nagyon fontos tételét teszik, ugyannyira, hogy nélkülök elvállalt kötelezettségeinknek is csak nagynehezen tehetünk eleget, többszörös megkeresés után is nagyon gyéren folynak be pénztárunkba.

Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy fegyelmi tekintetben — leszámítva egynehány dörgálási esetet — a testület működő tagjairól csak meglegedéssel szólhatunk.

Nagyobb balesetektől is megkímélte a gondviselés testületünk működő tagjait, amennyiben a lefolyt 1865-ik évben egy tüzeset alkalmával történt baja egyikünknek, ki is rövid, de gondos ápolás után csakhamar elhagyta a kórházat, segélyalapunkat mintegy 10 frt erejéig vevén igénybe.

Egy jótékonycélú táncmulatságot rendezett együletünk, mely azonban — sajnos — a közönség részvétlensége miatt erkölcsileg nem a legjobban, de tekintve a protektorok áldozatkésztségét, — kik között városunk országgyűlési képviselőjét, méltóságos gróf Bethlen Bálint urat is szerencsénk volt üdvözölhetni — anyagilag elég jól sikerült.

E mulatságon kívül még két nyári táncmulatságot rendezett együletünk, melyek a körülményekhez képest elég jól sikerültek.

A kegyeletnek is áldozott együletünk a lefolyt évben, részt vevén özv. Mangezius Frigyesné temetési szertartásaiban, aki együletünknek 1000 frtot hagyván végrendeletileg, legnagyobb jölteveink sorába emelkedett. Áldott legyen mindörökké köztünk a jöltevé emlékezete. Részt vett továbbá együletünk nagytisztelétű dr. Kovács Ödönnek, városi életünkben hosszas időn át vezérszerepet vívó pártoló taguoknak temetésén, hol Jakab Károly oszt. parancsnok vezetésével egy szakaszal képviseltette magát; jelen volt továbbá Zaida János neje és Ilyés János rendfentartónak a temetésén.

Most pedig adjunk számat a testület működéséről, a tüzesetek, éji őrszolgálatok, gyakorlatok, a tagok létszáma, azok foglalkozása, a parancsnokság és titkári hivatal ügyvitelét illetőleg.

1895. év folyamán akcióba lépett együletünk összesen 8-szor és pedig városunkban két tetőtűznél és két kéménytűznél, a környéken Felvinczen, Maros-Ujvárt. Apahidán és Fel-Enyeden; sajnos azonban, hogy együletünk lö hiányában mindig késve érkezett a vész helyére. Megemlítendőnek vélem, hogy a marosújvári szódagyári kéziratár égéséhez kivonult szakasz költségébe a szóda gyár igazgatósága 50 frt küldött együletünknek. Éji őrszolgálatot teljesített együletünk minden működő tagja, kettő kivételével, kik betegség miatt az őrszolgálat teljesítése alól ideiglenesen fölmentettek. Gyakorlat tartatott 27-szer; e 27-ben befoglaltatik azon gyakorlatok száma is, melyek a kolozsvári kongresszusi versenyek előkészítői voltak.

A tagok létszáma a következő: Tiszteletbeli tag 5, alapító tag 4, a működő tagok létszáma 96, a pártoló tagoké pedig 90. Együletünk összesen 195 tagot számlál. Itt vélem felemlíteni azon öröndetes körülményt, hogy a mult év folyamán a zenekari tagok 3 évi kötelezettségi ideje letelén, 20 tag ujjalag kötelezte magát a zenekari teendők végzésére újabb 8 évi kötelezettséggel.

Ami együletünk vagyonát illeti, az a következő:

Leltár értéke	6959 frt 20 kr.
Pénztári utalvány	138 " 26 "
Zenekari alap	77 " 71 "
Segély-alap	398 " 11 "

Összesen: 7573 frt 28 kr.

Ezekkel szemben Tarnóczy követelése 261 frt és a segély-alapból kölcsön vett 200 frt levonása után együletünk jelenlegi tiszta vagyona 7112 frt 28 kr. Együleti nevezetesebb ügyeinket egy közgyűlésen, 14 parancsnoksági ülésen tárgyaltuk. Titkári iktatónk tanúsítása szerint 50 ügydarab érkezett be, mely el is láttatott.

Midőn pedig a mult 1895. évi, együletünket közletről érintett ügyekről ennyiben beszámoltam, csak arra kérlek, kedves bajtársak, hogy mindig városunk érdekét tartva szem előtt, egyedül az üdvös eszméért fennen lángoló ügyszeretet kíséren működéseinkben, mert ernyedetlen, vállvetett fáradozásainkat csak akkor fogja óhajtott siker koronázni, ha testvéries összetartással ama magasztos jelszavunkat megvalósítani igyekszünk:

„Mindnyájan egyért,
Egy mindnyájunkért!”

Vegyes hírek.

— **Pestalozzi emléktünnepély.** A Bethlen-főiskola tanítóképző intézetének IV. éves növendékei január hó 30-án, a tanári kar és képezdeai ifjuság részvétele mellett, egy minden tekintetben sikerült emléktünnepélyt rendezett Pestalozzinak, az ujkori nevelés legkiválóbb apostolának, születése 150 éves évfordulója alkalmából. Az ünnepély műsora ez volt: 1. XC. zsoltár. Énekelte az az ifjuság. 2. Pestalozzi életrajza. Tartotta: H. Szántó István. 3. Óda. Irta: H. Szántó István, szavalta: Borbáth Vilmos. 4. Pestalozzi érdemeinek méltatása. Kolumbán Istvántól. 5. Énekelte az ifjuság.

— **Irodalmi ünnep.** Báró Eötvös József és báró Kemény Zsigmond emlékezetére a nagyenyedi Bethlen-kollégium főgimnáziumi ifjuságának önképző-köre a kollégium tornatermében 1896. február 2-án d. u. 3 órakor irodalmi ünnepet rendez. Az ünnep műsora: 1. Király-hymnus Gyarmathytól. Férfi-karének. 2. Megnyitó szó Váro Ferencz vezető tanártól. 3. Parhuzam Eötvös és Kemény egy-egy regénye közt Szász Albert VIII o. t.-től. 4. Mozart XV. vonós négyese. Előadják: Váró Jolán k. a. (violino I.), Magyar Ferencz VII. o. t. (violino II.), László Jenő VIII. o. t. (viola), László Jenő VII. o. t. (cello). 5. Lőrincz pap beszéde Eötvös „Magyarország 1514-ben” című regényéből. Szavalja Kozma László VIII. o. t. 6. Elemér és Barnabás deák Kemény „Zord idő” című regényében. a) Bevezetés Batta Mihály VIII. o. t.-től. b) Dialog; szavalják Bitai Béla VII. o. t. (Elemér) és Székely Miklós VII. o. t. (Barnabás deák). 7. Eötvös „Bucsu”-ja. Zenéjét szerző Sz. Győre Károly. Férfi-karének. 8. Az anyátlanok. Eötvösnél. a) Gusztáv (a Karthauzi) árvasága; szavalja Derzsi Ödön VII. o. t. b) „A megfagyott gyermek” melodráma. Zenéje Sz. Győre Károlytól; szavalja Farkas Károly VII. o. t.; zenével kísérik Baczó Lajos IV. theol., Magyar F., László F. VIII. o., László Jenő VII. o. 9. Br. Kemény Zsigmondnak idős Szász Károlyról mondott emlékbeszédéből a befejező részt előadja Székely János VIII. o. t. 10. A Szózat.

— **Értesítés.** Halifax hiveit értesítjük, hogy ha az idő kedvez, folyó hó 2-án vasárnap este 5—7 óráig fáklyafény és jó zene mellett korcsolyázhatunk.

— **Alvinczen** folyó évi február hó 4-én zártkörű táncmulatság lesz a „Galamb” cz. vendéglő nagytermében. Kitünő sikeréért garancia: a szép, kedves, ügyes hölgyekből álló rendezőség.

— **Ércpénzünk szaporítása.** A múlt év utolsó negyedében vertek 3.617,570 koronát, 19.729,259 két fillérest és 1.797,848 egyfillérest; ebből és a korábbi veretekből forgalomba bocsátottak — ugyancsak a múlt év utolsó negyedében — 2.118,000 koronát, 15.000 huszfillérest, 4.501,000 tizfillérest, nyolcz millió 801,000 kétfillérest és 794 (mond: hétszázkilenczvennégy) egyfillérest.

— **Állami anyakönyvvezető és halottkém.** A belügyminiszter egy anyakönyvi felügyelő által legközelebb fölvetett kérdés folytán kijelentette, hogy az anyakönyvi és halottkémii állást nem tartja összeférhetetlennek, sőt nézete szerint inkább előnynek tekintendő az, ha az anyakönyvvezető a községben előforduló halálozásokról is halottkémii tiszténél fogva közvetlen tudomással bír.

— **A 12 éves vőlegény.** Dublinban nem mindennapi szerelmi kaland történt a napokban. A polgári tisztviselő előtt fiatal pár jelent meg avval a szándékkal, hogy házasságra lépjenek. A vőlegény kissé fiatalnak látszott, a miért a tisztviselő megkérdezte: hány éves? — Tizenkét esztendőm multam — felelt büszkén a vőlegény. — Ugy látszik, nem sokkal — felelt a hivatalnok, aki természetesen nem teljesítette a pár kérelmét. A furcsább a dologban az, hogy a menyasszony huszonöt tavaszt ért és igen csinos hölgy. Miután a furcsa pár zsidó, — a „férfi“ Goldberg, a nő Schleinder — ertesítették a rabbimástust és a pap mindent elkövetett, hogy lebeszélje őket ostoba tervükről. A szerelmesek azonban kijelentették, hogy nem engednek a negyvennyolczból — noha éveik száma összesen sem tesz annyit — és egy szép napon megszöktek. Az ifju gavallér 15 foutot vitt magával és Steffiöldbe utazott arájával. A mezés heteknek aligha nem az lesz a vége, hogy a „férfi“ nadrágját jól kiporolják.

— **A kiállítás albuma.** Most van munkában — és nagy része már sajtó alatt — egy nagybecsű, gyönyörű kiállítási munka, amely a jövő év könyvpiacának bizonyára legbecsebb termeke lesz. A könyv Magyarországot ismerteti, a történiáját és geografiáját, népéletét és kulturáját, művészetét és társadalmi életét, ősmerteti mindezt vonzó, népies modorban, apró, tömör tárcákban, a melyeket szebbnél-szebb művészi rajzok és festmények illusztrálnak a legfényesebb reprodukciókban. A munka főképp arra léven szánva, hogy a külföld figyelmét fölkeltse Magyarország és magyar millenniumi ünnepek iránt, nemcsak magyar szöveggel, hanem francziául, angolul, olaszul és németül is meg fog jelenni, s már gondoskodás történt, hogy rögtön megjelenése után egyszerre elárasszák vele az egész művelt világot. Mindennél terjesztik majd a konzulátusok útján, a külföldi egyesületek segítségével, klubokban, szállókban, hivatalokban stb. A pazarul kiállított könyv minden egyes czikke hivatott tollból való, s itt csak felsoroljuk azoknak a névsorát, a kik az albumba irtak. A névsor (a cikkek természetete szerint való rendben) ez: Jokai Mór, Várbémy Ármán, Rákosi Jenő, Zsitinszky Mihály, Korányi Frigyes, Gromon Dezső, Herman Ottó, Wekerle Sándor, Herczeg Ferencz, Mikszáth Kálmán, Csánky Dezső, Smidt József, Falk Miksa, Gelléri Mór, Rákosi Viktor, Bródy Sándor, Bedő Albert, Deutsch Antal, Mándy Lajos és Kálnoki Izidor. A munka szövege nyolcz iv lesz, s a szövegillusztrációkon kívül 10

külön képmellekete lesz, színes nyomásban. A könyv első kiadása százezer példányban jelenik meg.

Ezredéves kiállításunk.

A történelmi díszmenet. Vágó Pál millenniumi történelmi díszmenete megvalósítása ügyében nagy buzgalmat fejt ki az Andrássy Tivadar gróf elnöke alatt alakult országos bizottság. Minthogy a menet csoportképei már készen vannak, Vágó a részleteken dolgozik. Résztvevők mind többen jelentkeznek ugy a fővárosból, mint a vidékről. Igen sokan saját maguk készítetik díszmagyar öltönyeiket. Nemsokára előkelő művészek hozzá fognak a diszkocsik mintázásához. Mivel azonban mindez a kiállítás megnyitásáig nem készülhet el, a díszmenetet szeptemberben rendezik, amikor Vilmos német császár Budapesten vendége lesz királyunknak és több külföldi fejedelmi személyiség látogatja meg kiállításunkat.

A kiállítás és a külföldi ipar. Míg a kiállítás igazgatósága aggódo figyelemmel mindenütt a magyar ipart és a hazai termést alkalmazza minden kiállítási munkánál, addig egyes pavillontulajdonosok és az ipar-szakcsoportok rendezői bécsi kárpitosoknak adtak és adnak megbízást pavillonjaik berendezésére. Az illető iparosok ezt az orsz. iparegyesületnél felpanaszolták s mozgalmat indítottak, hogy ha a hazai iparnak ok nélkül való mellözéseért elégtételt nem kapnak, a kiállítás idején falragaszok útján fogják a nagy közönséget felhívni, hogy a külföldi ipar segítségével berendezett hazai pavillonokat ne látogassák.

A millenniumi reklámbélyegeg kezelésé. A millenniumi reklámbélyegeg kezelése tárgyában a kereskedelemügyi miniszter újabb rendeletet adott ki, melynek lényege a következő: A postahivatalok utasítva vannak, hogy a kiállítási reklámbélyegeket kizárólag csak belöldön feladott és Ausztriába vagy a külföldre címzett közönséges levelekre ragasszák fel, kizárólag csak a közönséges levél hátoldalára és kizárólag csak egy darabot. Az említett postahivatalok utasította arra is, hogy a reklámbélyegnek a levél hátoldalára felragasztásánál figyelemmel legyenek arra, hogy a levelek meg ne vizesíttessenek, be ne piszkíttassanak és hogy a reklámbélyeg olyképp ragasztassék a közönséges levél hátoldalára, hogy a tovább kezelést ne akadályozza és a levélnek oly részét ne fődje, melynek befödése akár a kezelés, akár a címzett szempontjából hátrányos.

Az aradi bitófák forgácsai. Néhai gróf Teleki Sándor ezredes az Aradon kivégzett vértanuk bitófáinak mindenikéből levágatott egy-egy darabkát és azokat haláláig kegyeletesen őrizte. Később Teleki László az örökösök nevében a kolozsvári történelmi muzeumnak adta ezeket az ereklyéket, amelyeknek valódisága kétségen kívüli. Sokáig azt hitték, hogy ezek a forgácsok egyedüli maradékai az aradi bitófáknak. Most azonban kiderült, hogy még egy honvédtiszt birtokában voltak ilyen emlékek, amelyek a tulajdonos halála után egy előkelő kolozsvári férfiura maradtak az elhunyt szabadságharcos naplójával együtt. Ezek az ereklyék is a kolozsvári muzeumba kerülnek legközelebb. Az elhunyt a bitófa forgácsait egy papiros csomagban lepecsételve hagyta hátra: Ereklyék. A fadarabkák egyiken ugyanezzel az irással Aulich név van felírva.

Apróságok.

A kis védő.

A mama az öt éves Viktorka harisnyájában lyukat fedez fel, amiért is felelősségre vonja fiacskáját. Viktor szepeg és nem tudja magát mivel védelmezni. Kis öcscse, a három éves Pistika, aki Viktort mindig pártolni szokta, most is felszólal:

— Mindenki eltépi a hajisnyáját, tija is, a tanító bácsi isz.

Ok a házasságra.

— Megnősültél vén napjaidra?

— Meg.

— Mi jutott eszedbe?

— A házasságközvetítő husz forintommal tartozott és nem tudtam másképp behajtani rajta, hát megházassítottam magam.

Erős.

A bankár gyönyörű kötést díszművel lepte meg a ballerínát.

Egy mesekönyv volt az, a kötésen pedig gyémántok ragyogtak.

— Nekem nincsenek ily könyveim, hogy viszonzzam ajándékát — szolt Lilike.

— De adhatna egyet — fótáz a bankár.

— Mit?

— Az ezeregy éjet.

Kaszárnyában.

Káplár ur káromkodik:

— Hé, Szabó Pál, hát markolja meg azt a puskát! Ne legyen olyan finnyás, mint az orleansi szüz!

Szabatos felelet.

Biró: Miért van itt?!

Vádlott: Nem eresztenek el.

Bálban.

Gigerli ur megszólítja a petrezselymet áruló kisasszonyt.

— Nagysád tánczol?

— Oh szívesen — felel a lány.

És gigerli ur ártatlan arczczal kérdi:

— Kivel?

Érthető intés.

Örmester: (egy regrutához, aki nénány-szor hazulról sonkát kapott): „Nekem ugy tetszik, hogy a disznóknak, melyeket nálatok ölnek, mindig csak egy sonkájuk van!”

Ugy már igen!

Apa: (aki diák fiát látogatja meg, a szállásadó nőhöz): „A szoba egészen csinos, csak ne lenne olyan magas; azt hiszem, hogy a sok lépcső nagyon megeröltető a fiamra nézve.”

Szállásadó nő: „Oh, ne tessék attól félni, tisztelt uram. Ha fia hazajön, többnyire fölhozzák.”

A főgond.

— Leányom, leányom, szomorú hírt hozok.

— Mi történt, mama?!

— A vőlegényed megszökött.

— Istenem, most mi lesz a nászútból?!

Lefőzés.

— Hogy mer az ur velem beszélni? Tudja-e az ur, mi vagyok én?

— Honnan tudnám? Nem vagyok én zoológus.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Ényeden.

716—1896. szám

Árverési hirdetemény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírrá teszi, hogy a budapesti kir. törvényszék 1894. évi 82694—94. számú végzése következtében dr. Schlichter Frigyes budapesti ügyvéd a tal. képviselt Krichhaber és Schlézinger özég javára Stein Izsák és társai ellen 1000 frt s jár erejéig 1894. évi október hó 29-én fogantatott kiélegítési végrehajtás után lefoglalt és 885 frtra becsült, a foglalási jegyzőkönyvben 1—8. tételszám alatt elekesi Farkas Sámuel végrehajtást szenvedőnél összeirt 300 litervéka tengeri, 4 drb. ökör, 2 drb. paripa ló és 1 drb. lószekérből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a marosújvári kir. járásbírószág végzése folytán 307 frt tökekövetelés hátralék, ennek 1894. évi szeptember hó 30-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 247 frt 18 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Elekes községben Farkas Sámuel íakásán leendő eszközzésére 1895. évi február hó 11-ik napjának d. e. 11 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108 §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni

Kelt Maros-Ujvártt. 1895. évi január hó 12. napján.

Dergán János,
kir. bírósági végrehajtó

Hirdetemény.

A marosújvári Ant. Ortod. izraelita hitközség bérbe adja **f. évi február hó 16-án** délután 2 órától kezdődőleg zárt és nyílt szóbeli ajánlatok után a

legtöbbet ígérőnek a „kóser“ marha- és bárányhus kizárólagos árulását, ugy szintén a „Gabella“ vágatási illeték beszedési jogát is 3. azaz három egymásután következő évekre.

Kikiáltási ár a kóser hus árulásáért **100 frt**, a „Gabella“ illeték beszedési jogáért **700 frt o.** ért.

A feltételek megtekinthetők a hitközségi elnökségnél, hova a szóbeli árverezés megkezdéséig kellően felszerelt, 50 kros bélyeggel ellátott, 10% bánatpénzzel ajánlatok is elfogadtatnak.

Az árverezés a hitközségi előtemplom helyiségében fog megtartatni.

Maros-Ujvár, 1896. január hó 29.

Simon Farkas,
hitközségi elnök

Tölgyhaszonfa-eladás.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-főiskola alólírt igazgatósága **a nagyenyedi faraktárából 260 m³-nyi 3—8 m.** hosszú, tavaly télen vágott, a vasutól

5—6 kilométerre fekvő **felenyedi erdején** pedig 4—14 m. hosszú s közepén 30—60 cm. vastag, csak éppen most döntött, mintegy **1200 m³** különböző czélokra alkalmas, **kitűnő minőségű tölgy szálfákat ad el f. évi február hó 11-én** zárt írásbeli verseny útján, felsőbb jóváhagyás fenntartása mellett.

A köbméterenkénti becsár a raktárban levő fákra nézve 8 frt 50 kr. az erdőn levőkre nézve 7 frt 70 kr.

Venni szándékozók felhivatnak, hogy zárt írásbeli ajánlatukat, melyhez 1000 frt bánatpénz is csatolandó, a nevezett időig alólírt igazgatósághoz adják be. Az ajánlatban a megajánlandó egységár számmal és betűkkel tisztán kiirandó, s ajánlattevő jelentse ki azt is, hogy az árverési és szerződési feltételeket jól ismeri és elfogadja.

Nagy-Enyed, 1896. január 20.

Bethlen-főiskola
jog- és jószágigazgatósága.

3—3

Meghívó.

A nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár Részvénytársaság

XXV. évi**rendes közgyűlését**

a városháza üléstermében **1896. február hó 16-án délelőtt 11 órakor** tartja meg, melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, a megjelent részvényesek számbavétele és a jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes tag kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1895-iki üzletévről.
3. A felügyelő bizottság jelentése a zárszámadás megvizsgálásáról.
4. A nyereség felosztása és a jótékony czélra szánt összeg hova fordítása iránti határozat.
5. Három igazgatósági és két felügyelőbizottsági tag helyének választás után való betöltése.

Nagy-Enyeden, 1896 január hó 31.

Az igazgatóság.

Az 1896. ezredéves kiállítás alkal- mából az államtól engedélyezett

II. Magyar Osztály-Sorsjáték

Kibocsátás: 120,000 sorjegy 45,007 három osztályba osztott nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.

Huzások

I. osztály
189. február 5—8-ig.

II. osztály
1896. márczius 11—14-ig.

III. osztály
1896. május 12—28-ig.

Árak az I. osztályra:

I egész	I fél	I tized	I huszad	sorsjegy
20.—	10.—	2.—	1.—	forint

Teljes sorsjegyek árai (mindhárom osztályra érvényes):

I egész	I fél	I tized	I huszad	sorsjegy
60.—	30.—	6.—	3.—	forint

A nyeremények teljes adó- és illetékmentességet élveznek és minden levonás nélkül fizettetnek ki; a huzások az állami hatóságok felügyelete alatt állanak és egy kir. közjegyző jelenlétében ejtetnek meg.

Midőn a sorsolási tervezetet föntebbiekben közzé tesszük, egyben köztudomásra hozzuk, hogy a sorsjegyek mától fogva a falragaszokon jelzett elárusítóknál a fenti eredeti árakon kaphatók.

Budapest, 1895. december 24.

Magyar Osztály-Sorsjáték Igazgatósága.

Minden
3-ik sorsjegy
nyer.

Még soha nem létezett nyereményesélyeket

nyujt az államilag engedélyezett

Minden
3-ik sorsjegy
nyer.

II. Magyar Osztály-Sorsjáték

45,007 három osztályba osztott pénznyeremény 9,200,000 korona összértékben.

Legnagyobb nyeremény a
legkedvezőbb esetben

Egy Millió

korona.

Az I. osztály huzása
1896. február 5—8-ig.

A II. osztály huzása
1896. márczius 11—14-ig.

A III. osztály huzása
1896. május 12—28-ig.

Nyereménytervezet:			Nyereménytervezet:			Nyereménytervezet:		
Nyeremény	korona	korona	Nyeremény	korona	korona	Nyeremény	korona	korona
1	á 80000	= 80000	1	á 100000	= 100000	1	jutalomdíj 600000	= 600000
1	" 60000	= 60000	1	" 60000	= 60000	1	" 400000	= 400000
1	" 40000	= 40000	1	" 40000	= 40000	1	" 300000	= 300000
1	" 30000	= 30000	1	" 30000	= 30000	1	" 200000	= 200000
1	" 20000	= 20000	1	" 20000	= 20000	1	" 100000	= 100000
1	" 15000	= 15000	1	" 15000	= 15000	1	" 40000	= 80000
1	" 10000	= 10000	1	" 10000	= 10000	2	" 20000	= 40000
2	" 8000	= 16000	2	" 8000	= 16000	5	" 10000	= 50000
8	" 4000	= 32000	8	" 4000	= 32000	10	" 8000	= 80000
10	" 2000	= 20000	10	" 2000	= 20000	34	" 6000	= 204000
13	" 1000	= 13000	13	" 1000	= 13000	100	" 2000	= 200000
100	" 400	= 40000	100	" 400	= 40000	200	" 1000	= 200000
860	" 200	= 172000	860	" 200	= 172000	2650	" 200	= 530000
9000	" 80	= 720000	9000	" 120	= 1080000	22000	" 100	= 3300000
10000	nyeremény összesen .	1268000	10000	nyeremény összesen .	1648000	25007	nyeremény és egy jutalom	6284000

Árak az első osztályra:

1/1	1/2	1/10	1/20	forint
20.—	10.—	2.—	1.—	forint

Teljes sorsjegyek árai (mindhárom osztályra érvényes):

1/1	1/2	1/10	1/20	forint
60.—	30.—	6.—	3.—	forint

Ajánlja és szétküldi az összegeknek előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

Heintze Károly

 Budapest, Servita-tér 3.

Sürgőnyczim:
Lottoheintze,
Budapest.

Biztonság szempontjából ajánlatos, hogy a sorsjegyeknek ajánlott levélben való küldése kívántassék és a fenti eredeti árak mellett osztálysorsjegyeknél ajánlott levelek portója és nyereményjegyzék díja fejében 25 kr. — Teljes sorsjegyek megrendelésénél pedig portó és 3 nyereményjegyzékért 50 kr küldendő be.

Az első magyar osztálysorsjáték alkalmával tisztelt vevőim között a következő főnyereményeket osztottam ki: 400.000, 200.000, 100.000, 80.000, 50.000 koronásak stb.

Sürgőnyczim:
Lottoheintze,
Budapest.